

KALLELSE

Nämnd Socialnämnden

Datum och tid 2016-10-26 Kl. 09.00

Plats Gröna rummet, Socialförvaltningen, Östhammar

Besök	Nr	ÄRENDELISTA	Föredragande
	1	Tillkommande ärenden	
	2	Redovisning av delegationsbeslut	
	3	Information	
9.05	4	Personärende	Ing-Marie Hugg
9.30	5	Uppföljande information om Tillväxtstrategin	Ulf Andersson
	6 A	Information från socialkontoret	
	7 B	Budgetuppföljning oktober 2016	
	8 C	Jobbgaranti för elever på gymnasiets vård- och omsorgsprogram	
	9 D	Ändring av högkostnadsskyddet – maxtaxan	
	10 E	Internkontroll	
	11	Rapport; Samtal med socialnämnden 2016	
	12	Rapporter	
	13	Tillkommande ärenden	
13.00	13	Workshop; Socialnämndens mål 2017	

Sekreterare Rebecka Modin

Ordförande Kerstin Björck-Jansson

p. 1

Tillkommande ärenden

p. 2

Dnr SN-2016-67
Dnr SN-2016-68
Dnr SN-2016-165

Dpl 904
Dpl 904
Dpl 904

Redovisning av delegationsbeslut

Föreligger delegationslistor.

1. Arbetsutskottets protokoll 2016-10-12.
 2. Beslut i vård- och omsorgsärenden 160901 – 160930
 3. Beslut i individ- och familjeomsorgsärenden 160901 – 160930
 4. Beslut i övriga ärenden registrerade 160901 – 160930
-

p. 3

Dnr SN-2016-11

Dpl 904

Information

1) Dnr SN-2016-129 Dpl 704
Informations- och prognosbrev för september 2016 från Migrationsverket, Arbetsförmedlingen och Länsstyrelserna. Informationen gäller det aktuella läget inom mottagandet av asylsökande och nyanlända.

2) Dnr SN-2016-152 Dpl 701
Protokollsutdrag från KF den 27 september 2016, §§ 93 och 94: kommunfullmäktige har tagit del av socialnämndens statistikrapporter av ej verkställda gynnande beslut för kvartalen 1 och 2 år 2016.

Arbetsutskottets förslag 2016-10-12

Socialnämnden tar del av informationen.

p. 4

Personärende

Handling delas ut på sammanträdet.

p. 5 Dnr SN-2015-93 Dpl 003

Uppföljande information om Tillväxtstrategin

Socialnämnden fick information om Tillväxtstrategi för Östhammars kommun den 25 november 2015.

p. 6 Dnr SN-2016-12 Dpl 904

Information från socialkontoret

Handling A

- Implementeringen av nytt verksamhetssystem Pulsen Combine tar stora resurser inom verksamheten.
- Avtalet med Valöhemmet har förlängts första kvartalet 2017.
- Avtalet om servicetjänster inom hemtjänsten med Samhall har förlängts utifrån nämndens beslut.
- Chefsgrupp närvård har haft sammanträde.
- Jämförelse av resultat inom kostnad per brukare (KPB) för Östhammar mot andra kommuner.
- Socialförvaltningen tar över familjecentralen från den 5 oktober 2016.
- Information om handläggare- och chefsbemanning inom förvaltningen.
- Information om schemaförändringar inom vård- och omsorg.
- Under sommaren har hemtjänsten haft åtta sommargäster från andra kommuner, med varierande antal beviljade timmar. Det innebär att personalstyrkan i hemtjänstområdet Öregrund förstärkts med 13 timmar per dag utöver grundschema. Många sommargäster vistas i kommunen från mitten av maj till slutet av oktober. Brukarens hemkommun ersätter Östhammars kommun ekonomiskt.
- Landstinget har haft tillfälliga problem med läkarbemanningen på närvårdsenheten.
- Sedan den nya riktlinjen för färdtjänst har antagits har två personer fått beviljat att ta med promenadscooter, totalt tre personer har nu möjlighet att ta med sin promenadscooter.

Socialchef Håkan Dahlqvist, individ- och familjeomsorgschef Mikael Sjöberg, tillförordnad vård och omsorgschef Lena Nilsson Säaf samt administrativ chef Margaretha Borgström föredrar ärendet.

Arbetsutskottets förslag 2016-10-12

Socialnämnden tar del av informationen.

p. 7

Dnr SN-2016-95

Dpl 042

Budgetuppföljning oktober 2016

Handling B

Föreligger kostnadsutveckling för försörjningsstöd och personalkostnader inom vård och omsorg till och med september 2016.

Administrativ chef Margaretha Borgström föredrar ärendet.

Arbetsutskottets förslag 2016-10-12

Socialnämnden tar del av redovisningen.

p. 8

Dnr SN-2016-237

Dpl 020

Jobbgaranti för elever på gymnasiets vård- och omsorgsprogram

Handling C

Redovisas förslag att erbjuda jobbgaranti inom socialförvaltningens vård och omsorg för elever på gymnasiets vård- och omsorgsprogram. Personlig lämplighet kommer vara en avgörande faktor inför anställning.

I den personalstrategi som förvaltningen tar fram ska jobbgaranti samt ett krav på lägsta utbildningsnivå i linje med Socialstyrelsens allmänna råd finnas med. Personalstrategin grundar sig på nämndens personalförsörjningsplan.

Socialchef Håkan Dahlqvist föredrar ärendet.

Arbetsutskottets förslag 2016-10-12

Elever på Bruksgymnasiets vård- och omsorgsprogram erbjuds jobbgaranti inom socialförvaltningens vård och omsorg.

p. 9

Dnr SN-2016-235

Dpl 730

Ändring av högkostnadsskyddet – maxtaxan

Handling D

Från och med 2016-07-01 har kommunen rätt att ta ut en högre högsta avgift, även kallad maxtaxa till följd av ändringar i 8 kap. 5 § Socialtjänstlagen (SoL).

Föreligger förvaltningens tjänsteutlåtande daterat 2016-10-05.

Arbetsutskottets förslag 2016-10-12

Östhammars kommuns högkostnadsskydd (ofta kallat maxtaxa) för avgifter för insatser enligt Socialtjänstlagen höjs från högst en tolfedel av 0,48 gånger prisbasbeloppet till en tolfedel av 0,5392 gånger prisbasbeloppet, i enlighet med ändring i Socialtjänstlagen som trädde i kraft 2016-07-01.

Ändringen träder i kraft den 1 januari 2017.

p. 10

Dnr SN-2015-403

Dpl 701

Internkontroll

Handling E

Föreligger internkontroll av:

- Beslutsföljsamhet inom hemtjänst (kontroll 2 av 3)
- Rättssäkerhet IFO och Vård och omsorg (kontroll 2 av 3)
- Handläggningsprocessen
 - enligt socialtjänstlagen (SoL), vård och omsorg (kontroll 1 av 2)
 - enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS), vård och omsorg (kontroll 1 av 2)

Administrativ chef Margaretha Borgström, socialchef Håkan Dahlvist samt individ- och familjeomsorgschef Mikael Sjöberg föredrar ärendet.

Arbetsutskottets förslag 2016-10-12

Socialnämnden godkänner internkontrollen av:

- Beslutsföljsamhet inom hemtjänst (kontroll 2 av 3)
- Rättssäkerhet IFO och Vård och omsorg (kontroll 2 av 3)
- Handläggningsprocessen
 - o enligt socialtjänstlagen (SoL), vård och omsorg (kontroll 1 av 2)
 - o enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS), vård och omsorg (kontroll 1 av 2)

Gällande kontroll av handläggningsprocess ska identifierade förbättringsmöjligheter ingå i implementeringen av nytt verksamhetssystem.

p. 11

Dnr SN-2016-90

Dpl 700

Rapport
Samtal med socialnämnden 2016

Aktiviteten samtal med socialnämnden har diskuterats med PRO-föreningar, SPF-föreningar, finska föreningar och HSO vid årlig överläggning. Där konstaterades att föreningarna ser ett fortsatt behov av att genomföra aktiviteten på grund av möjligheten för allmänheten att ställa frågor och för att alla frågor inom socialnämndens verksamheter kan behandlas.

Arbetsutskottets förslag 2016-03-09

Samtal med socialnämnden genomförs den 10 – 13 oktober 2016.

Socialnämndens beslut 2016-03-23

Samtal med socialnämnden genomförs den 10 – 13 oktober 2016.

p. 12

Dnr SN-2016-31

Dpl 904

Rapporter

p. 13

Tillkommande ärenden

p. 14

Dnr SN-2016-247

Dpl 012

Workshop
Socialnämndens mål 2017

Konsekvenser av Geriatrikens stängning och Palliativa teamet

Belastningen var högre under veckorna 29-32 för vårdplaneringsteamet i Östhammars kommun. Under dessa veckor genomfördes dubbelt så många vårdplaneringar och flertalet var i ett behov av korttidsplats.

I samband med Geriatrikens stängning ökade vårdplaneringarna och det blev brist på korttidsplatser. Ett SOL-beslut gällande korttidsplats blev kvar på sjukhuset några extra dagar innan korttidsplats kunde erbjudas. Områdeschef deltog i video konferens med AS en gång per vecka och fick ta del av styrning av patient till rätt plats.

Med längre framförhållning och med en riskbedömning inför beslut om Geriatrikens stängning kan Östhammars kommun göra en bättre planering av antal korttidsplatser. Konsekvenserna har tagits upp på möten i närvårdsarbete och kommer att bevakas inför nästa år

Det går inte att se några brister som vi har tagit del av under palliativa teamets stängning.

Prognos nettokostnader Socialförvaltningen 2016

Verksamhet	Budget		Resultat Jan - sept			Prognos avv
	Helår	Period	Period	sept	Avv perioden	Helår
Nämnd- och styrelseverksamhet	905	679	528	46	151	0
Övrig politisk verksamhet	266	200	197	22	3	0
Alkoholtillstånd mm	0	13	16	0	-3	0
Gemensamma kostnader	17685	13235	12187	1400	1048	400
Vård o omsorg enligt SoL	281815	212841	205435	25714	7406	2400
Insatser enligt LSS	52214	39394	40596	5701	-1202	-1000
Färdtjänst/Riksfärdtjänst	4050	3039	3079	332	-40	0
Vuxna missbrukare	4805	3615	4147	498	-532	-400
Barn o ungdomsvård	27149	20335	21060	2665	-725	0
Övr insatser t vuxna	144	108	139	16	-31	0
Ekonomiskt bistånd	14210	10751	8576	936	2175	1500
Familjerätt o fam.rådgivn	1433	1077	272	3	805	0
Flyktingmottagande	15	-247	6310	3643	-6557	4000
	404691	305040	302542	40976	2498	6900

KOMMENTARER

Socialförvaltningens prognos ser utifrån periodens resultat ut att bli ett nettoöverskott på ca 6,9 mnkr.

Gemensamma kostnader:

Nettoöverskott delvis beroende på vakans i Stabsgruppen.

V o O enligt SoL , verksamhet:

Nettounderskott främst beroende på färre utnyttjade platser än budgeterat på korttidsenheten.

V o O enligt LSS, verksamhet:

Nettoöverskott gällande verksamhet för personlig assistans enlö LSS och SFB.

Vuxna misbrukare:

Nettounderskott främst beroende på högre kostnader för HVB-placeringar än förväntat.

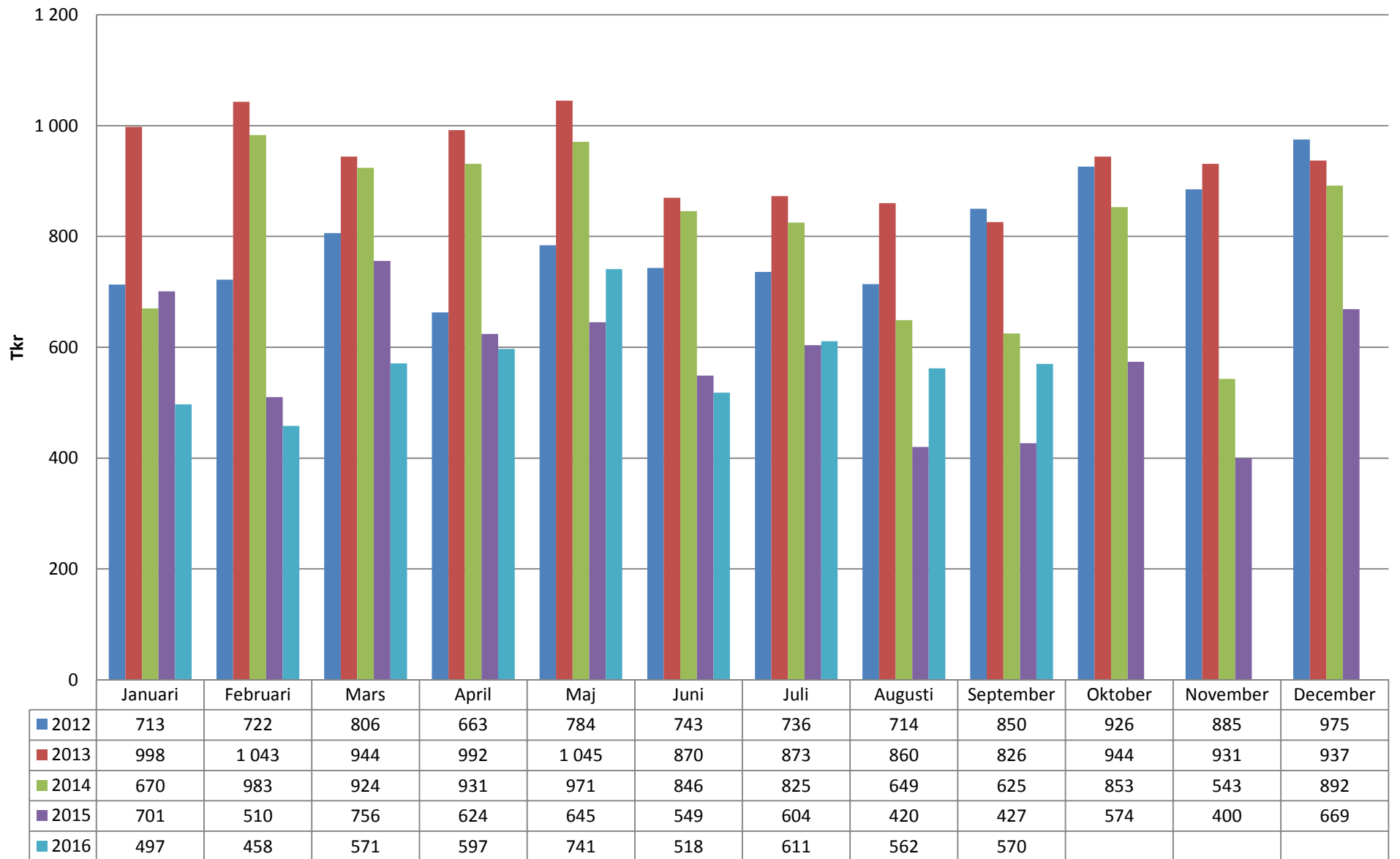
Ekonomiskt bistånd:

Nettoöverskott gällande utbetalt försörjningsstöd beroende på gynnsammare utveckling än förväntat.

Flyktingmottagande:

Nettoöverskott gällande ej utnyttjade medel för planerat boende.

Kostnadsutveckling Försörjningsstöd 2012 - 2016

Personalkostnader V o O 2016

Erbjudande om tillsvidareanställning efter avslutad utbildning

Socialförvaltningens förslag till beslut

Studenter på bruksgymnasiet som erhållit diplom från ungdomsutbildningen inom vård och omsorgscollege samt uppvisat personlig lämplighet för yrket erbjuds fast anställning vid socialförvaltningen.

Vård och omsorgsutbildning fastställs som lägsta kompetenskrav för att erbjudas tillsvidareanställning vid socialförvaltningen.

Bakgrund

Socialförvaltningen står inför stora utmaningar att säkerställa personalförsörjning i allmänhet och inom vård sektorn i synnerhet. Vid senaste intagningen till ungdomsutbildningen inom vård och omsorgscollege var det 10 förstahandssökande. Trots att det tillkommer fler utbildade studenter genom vuxenutbildningen så är antalet sökande till ungdomsutbildningen inom vård och omsorgscollege allarmerande lågt. Situationen har varit likartad under de senaste åren varför man i en nära framtid förutspår alvarliga svårigheter med personalförsörjning inom vård och omsorg.

Sammanfattning av ärendet

Socialförvaltningen har för närvarande ett stort behov av att flytta fram positionerna som en attraktiv arbetsgivare. För att höja undersköterskeyrkets status och förvaltningens roll som arbetsgivare är det av största vikt att man redan efter avslutad utbildning erbjuds en tillsvidareanställning. För närvarande inleds många ungdomars karriär inom vård och omsorgsycket med att tvingas vikariera inom yrket under några år innan fast anställning uppnås. Detta leder till sämsta tänkbara start i ett arbetsliv där syftet i stället borde vara att stödja och utveckla professionen med hög kompetens och bästa tänkbara engagemang.

I strävan att stärka arbetsgivarerbjudandet vill socialförvaltningen som ett första steg säkerställa att ungdomar som genomgår vård och omsorgscollege med diplom erbjuds anställning efter avslutad utbildning. Detta erbjudande avser studenter vid bruksgymnasiet i Östhammars kommun som uppvisat personlig lämplighet för yrket.

Att i andra hand säkerställa att alla som anställs inom omvårdnadssektorn har lägst omvårdnadsutbildning eller motsvarande. Med motsvarande avses de alternativ som nämns i socialstyrelsens allmänna råd SOSFS 2011:12 samt SOSFS 2014:2 för kompetens i vården.

Beslutet skickas till

Barn- och utbildningsnämnden
Vård- och omsorgschef, socialförvaltningen

Postadress	Besöksadress/Reg.office	Telefon	Telefax	Organisationsnummer	Bankgiro
Box 36	Kyrkogatan 14	Nat 0173-860 00	Nat 0173-175 40	212000-0290	233-1361
S-742 21 Östhammar	Östhammar	Int +46 173 860 00	Int +46 173 175 40	V.A.T. No	PlusGiro
	www.osthammar.se	socialnamnden@osthammar.se		SE212000029001	1 31 70-6

Socialnämnden

Ändring av högkostnadsskyddet – maxtaxan

Socialförvaltningens förslag till beslut

Östhammars kommuns högkostnadsskydd (ofta kallat maxtaxa) för avgifter för insatser enligt Socialtjänstlagen höjs från högst en tolfedel av 0,48 gånger prisbasbeloppet till en tolfedel av 0,5392 gånger prisbasbeloppet, i enlighet med ändring i Socialtjänstlagen som trädde i kraft 2016-07-01.

Beslutsfattare/delegat: Kommunfullmäktige

Bakgrund

Prisbasbeloppet enligt socialförsäkringsbalken (2010:110) har för år 2016 beräknats till 44 300kr. Beloppen i denna text utgår ifrån 2016 prisbasbelopp.

Från och med 2016-07-01 har kommunen rätt att ta ut en högre högsta avgift, även kallad maxtaxa till följd av ändringar i 8 kap. 5 §, SoL.

Avgifterna får i dagsläget sammanlagt uppgå till högst en tolfedel av 0,48 gånger prisbasbeloppet- 1772kr per månad. I och med ändringen får avgifterna uppgå till en tolfedel av 0,5392 gånger prisbasbeloppet - 1991kr per månad.

Höjningen innebär en ökad kostnad på som mest 219 kr per månad, för de brukare som;

1. Har valt att inte lämna inkomstuppgifter till kommunen, och i och med det blir debiterad högsta avgift för de insatser den enskilde har.
2. Har ett avgiftsutrymme som överstiger 1772kr, samt har insatser som medför att den enskilde kommer upp i summan av maxtaxan.

I maxtaxan ingår följande insatser:

- Hjälp i hemmet/omvårdnad
- Trygghetslarm
- Ledsagning
- Avlösarservice
- Hemsjukvård
- Delegerad hemsjukvård
- Förskrivning hjälpmedel
- Långtidslån av rullstol
- Långtidslån av rollator

Av de drygt 1000 personer som i dagsläget har någon utav ovanstående insatser från kommunen, kommer ca 200 personer beröras av höjningen. Detta innebär en möjlig ökad intäkt om ca 500 000kr* per år.

*Uträkning:

200st * 219kr * 12 mån = 525 600kr

Sammanfattning av ärendet

Från och med 2016-07-01 har kommunen rätt att ta ut en högre högsta avgift, även kallad maxtaxa till följd av ändringar i 8 kap. 5§, SoL.

Av de drygt 1000 personer som i dagsläget har insatser från kommunen, kommer ca 200 personer beröras av höjningen. Höjningen innebär en ökad kostnad på som mest 219kr per månad, för de brukare som berörs.

För kommunen innebär en höjning av maxtaxan en möjlig ökad intäkt om ca 500 000kr per år.

Underlag

[Socialtjänstlag \(2001:453\)](#)

Beslutet skickas till

Socialnämndens förslag till beslut skickas till kommunfullmäktige.

Kommunfullmäktiges beslut skickas till socialnämnden och webbredaktionen.

Internkontroll 2016
Socialförvaltningen

Beslutsföljsamhet inom hemtjänst

Internkontrollplanen för 2016 anger kontrollsystemet: uppföljning beslutad tid/utförd tid. Kontrollen skall ske 3 gånger/år genom stickprov.

Utförandegrad är ett mått på hur stor del av den beslutade tiden som hemtjänsten faktiskt utför. Den faktiskt utförda tiden är normalt mindre än den biståndsbedömda, på grund av exempelvis oförutsedd brukarfrånvaro (sjukhusvistelse, korttidsvistelse etc.). Utförandegraden brukar variera beroende på val av ersättningssystem. I de fall ersättning utgår för faktiskt utförd tid (via tidmätningssystem) är utförandegrader omkring 80 procent vanligt.

Med beslutad tid avses beslut gällande hjälp i hemmet, ledsagning och avlösning.

Med utförd tid avses den tid som utförs hos brukaren. I utförd tid ingår även insatser som inte är beslutade i tid såsom delegerade insatser enligt Hälso- och sjukvårdslagen (HSL), matdistribution och besvarande av larm.

Kontroll 2 av 3

I augusti månad hade 462 brukare beviljats sammanlagt 12 617 timmar och 10 373 timmar utfördes. I de utförda timmarna har det registrerats 842 timmar HSL-insatser, 182 timmar matdistribution och 130 timmar larmutryckning, totalt 1154 timmar som motsvarar ca 9 % av den beslutade tiden. Dessa timmar har räknats bort i nedanstående tabell.

Utförandegrad per enhet

Enhet	Utförandegrad av beslutad tid% Augusti	Utförandegrad av beslutad tid% Februari
Östhammar	74	78
Öregrund	73	81
Gimo	59	68
Alunda	80	92
Österbybruk	74	81
Vallonen	77	81
Aktivt stöd	67	
Privat htj.	100	
Totalt	73	80

Det innebär att utförandegraden totalt är 73 % av beslutad tid för augusti månad. Vid kontroll 1 (februari månad) var utförandegraden 80 % av beslutad tid. Om enheter där avvikelser är stora bör de analyseras djupare.

Sammanfattning

Kontrollen visar att det utifrån utförandegrad finns en beslutsföljsamhet (dvs att det inte utförs fler timmar än vad som är beviljat) inom hemtjänst under aktuell tidsperiod.

Östhammar 2016-09-16

Eva A Lindholm
Verksamhetscontroller

Tony Wahlberg
Ekonomicontroller

Socialförvaltningens ledningsgrupps kommentar 2016-10-04

Brukarnas behov har till fullo täckts.

Internkontroll 2016
Socialförvaltningen

Rättssäkerhet IFO och Vård och omsorg, kontroll 2

Internkontrollplanen för 2016 anger kontrollsystemet: att obehörig person ej tittat i ärenden i it-verktyget. Kontrollen skall ske 3 gånger/år genom stickprov.

SoL/LSS

Verksamhetssystemet Procapita behandlar känsliga personuppgifter. Hur dessa ska behandlas regleras bla i Lag (2001:454) om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten. För att minska risken för intrång (avsiktliga och oavsiktliga) av den egna personalen bör enligt Datainspektionens allmänna råd och föreskrifter kontroller genomföras på den behandlingshistorik (logg) som finns. Där framgår bl.a läsning, ändring och utplåning.

Socialkontoret har sedan länge en upprättad rutin för detta. En gång varannan månad ska en slumpmässig ”logglista” med 10 aktuella ärenden fördelat på olika grupper granskas av chef.

IFO

Under perioden 2016-06-01 till 2016-09-15 har det inte gjorts något stickprov inom ifo. Granskning avseende september månad pågår, även en retroaktiv granskning pågår. Varje stickprov avser fem ärenden från vuxengruppen och fem ärenden från barn- och ungdomsgruppen. Kontrollen sker genom att respektive sektionschef och IFO-chef granskar logglistor i dessa ärenden.

Vid tidigare kontroll hade det inom myndighetsutövningen gjorts två stickprov enligt upprättad rutin och kontrollen visade att upprättad rutin följs och att respektive chef bedömer att ingen obehörig person tittat i de kontrollerade ärendena. För utförare inom IFO hade ingen kontroll enligt upprättad rutin gjorts.

Vård och omsorg SoL/LSS

Inom Vård och omsorg myndighetsutövning har det inte förekommit någon granskning av behandlingshistorik i Procapita under året enligt ovanstående rutin. Ett stickprov har gjorts och ska nu kontrolleras. Tidigare konstaterades att rutinen inte är känd eller att den fallit bort pga personalbyten etc. En övergripande granskning har gjorts av förvaltningsledare utifrån roller och behörigheter.

När det gäller verkställighet SoL/LSS har en viss kontroll skett i samband med granskningen utifrån hälso- och sjukvårdsverksamheten (se nedan). Respektive chef bedömer att ingen obehörig person tittat i de kontrollerade ärendena.

HSL

I patientdatalagen (2008:35) och Socialstyrelsens föreskrift (SOSFS 2008:14) om informationshantering och journalföring inom hälso- och sjukvården regleras att kontroll av åtkomst till patientuppgifter ska ske och att det i vårdgivarens ledningssystem ska finnas rutiner som säkerställer detta. Datainspektionen har upprättat en checklista för systematisk logguppföljning inom hälso- och sjukvård.

Det finns en riktlinje i ledningssystemet hur ”loggranskning” ska ske. Under perioden 2016-06-01 till 2016-09-15 har det gjorts ett stickprov. Stickprovet avser ett bestämt datum utsett av

MAS där respektive chef granskar logglistorna för att se om journalerna har hanterats av endast behörig personal. Ytterligare kontroll sker genom att dokumentationsombud granskar sina 10 första öppnade journaler utifrån en granskningsmall. Kontrollen visar att upprättad riktlinje följts. Mas, förvaltningsledare samt respektive chef bedömer att ingen obehörig person tittat i de kontrollerade ärendena. Nästa kontroll kommer att ske under oktober månad

Bedömning

HSL-verksamheten har utifrån nuvarande lagstiftning en riktlinje i ledningssystemet hur ”loggranskning” ska ske. Övrig verksamhet inom socialförvaltningen har en upprättad rutin för hur kontroll ska genomföras på den behandlingshistorik som finns i Procapita.

Då rutinen/riktlinjen delvis är inaktuell, ej fullständig och i alla delar inte känd i organisationen så bör den revideras, implementeras och formaliseras så att den finns i socialförvaltningens ledningssystem, förlagsvis i samklang med samtliga verksamheter inom socialförvaltningen. Detta arbete har sedan tidigare påbörjats och förväntas slutföras under året. Östhammars kommuns IT-enhet håller på att slutföra en ny informationssäkerhetspolicy vilket ska vara ledande för arbetet på respektive förvaltning. Det har också påbörjats en diskussion om ”loggning” i samband med införandet av det nya verksamhetssystemet Pulsen Combine.

I avvaktan detta bör nuvarande riktlinjer och rutiner tillämpas i samtliga aktuella verksamheter.

Sammanfattning

Kontrollen visar att upprättad rutin/riktlinje finns och följs i stora delar av verksamheten. Nuvarande riktlinjer/rutin bör revideras. Detta arbete har påbörjats.

Östhammar 2016-09-20

Eva A Lindholm
Verksamhetscontroller

Jussi Ranta
Förvaltningsledare

Internkontroll 2016

Uppföljningen rör handläggningsprocessen enligt socialtjänstlagen (SoL) och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS), inom området vård och omsorg (VoU).

Enligt internkontrollplanen för 2016 ska kontroll göras inom områdena:

- tydlig formulering
- utredningstid
- uppföljning av beslut

Kontrollen ska ske två gånger per år genom stickprov.

Uppföljningens genomförande

Uppföljningen har gjorts utifrån stickprov och gäller beslut enligt LSS och 4 kap 1 § SoL.

Nedan tabeller redogör för kontrollerade änden inom respektive område.

Typ av beslut enligt 4 kap 1 § SoL	Antal beslut i juni 2016	Antal kontrollerade ärenden
Hjälp i hemmet	81	8
Korttidsplats	29	4
Matdistribution	4	2
Särskilt boende	11	5
	Totalt 125	Totalt 19

Typ av beslut enligt LSS	Antal beslut i april-juni 2016	Antal kontrollerade ärenden
Avlösarservice	3	1
Bostad, vuxna	3	1
Daglig verksamhet	7	2
Kontaktperson	8	2
Korttidsvistelse	9	2
Ledsagarservice	19	3
Personlig assistent mål	8	2
	Totalt 57	Totalt 13

Följande utgörs av en genomgång av de olika kontrollområdena och en redogörelse av granskningens resultat.

Tydlig formulering

”Tydlig formulering” granskas avseende tydlighet i beslutsformulering, beslutsmotivering och mål med insats.

Beslutsformulering

Förvaltningslagen anger att myndigheter i handläggningen av ärenden ska sträva efter att uttrycka sig lättbegripligt (FL § 7). Det är viktigt att den enskilde utifrån beslutsformuleringen enkelt kan utläsa vilken hjälp denne är berättigad till. Otydligt i beslutsformuleringen försvårar såväl verkställighet som överklagande¹. Socialstyrelsen pekar på vikten av att beslutsformuleringen uttrycks på ett sätt som är pedagogiskt och anpassat efter läsarens förutsättningar och behov².

Enligt Socialstyrelsens instruktioner ska beslutsmeningen i ärenden om bistånd enligt SoL eller insatser enligt LSS, utvisa vad ansökan eller begäran gäller, om beslutet innebär bifall eller avslag på ansökan eller begäran, vad som beviljas, enligt vilket lagrum beslutet fattas och om beslutet innehåller några förbehåll. Om den enskilde inte beviljas allt som han eller hon har ansökt om, ska det framgå i ett avslagsbeslut vad som inte beviljas³.

Aktuella riktlinjer för biståndsbedömning och utförande av insatser utifrån socialtjänstlagen inom vård och omsorg anger att dokumentationen gällande ett ärende ska utvisa beslut. Inga ingående instruktioner ges i riktlinjerna kring vad beslutet ska innehålla.

Aktuella riktlinjer för insatser enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) anger att det i beslutet alltid ska framgå vem beslutet gäller, vad beslutet avser, motivering av beslutet, under vilken tid beslutet gäller, enligt vilket lagrum beslutet fattas, när beslutet fattats, och av vem (namn och befattning).

Resultat

I flertalet kontrollerade ärenden, rörande såväl insatser enligt LSS och SoL, framgår tydligt vad som beslutats samt enligt vilket lagrum. Ett av åtta kontrollerade beslut om insats enligt SoL, inom kategorin ”hjälp i hemmet”, är dock en aning svårtolkat. Otydligheten rör vad beviljad insats innebär. Vidare vore större tydlighet önskvärd när det gäller de båda kontrollerade besluten om insats enligt SoL om ”mat i hemmet”. Otydligheten består i att innebörden av ”hel” respektive ”halv” matdistribution inte beskrivs i beslutsdokumentet.

Granskningen pekar på behov av förbättring vad gäller redovisning i beslutsdokumenten, av vad ansökan innebär. Trots den genomgående tydligheten av beslutets innebörd, uppstår därmed svårigheter att bedöma om ansökan beviljats i sin helhet eller om delvis avslag föreligger. Avseende kontrollerade beslut om insats enligt SoL råder otydlighet om ansökans innebörd för två av åtta beslut om ”hjälp i hemmet”, och för ett av fyra beslut om ”korttidsplats”.

¹ Handläggning och dokumentation inom socialtjänsten, Socialstyrelsen 2015, s 154

² Handläggning och dokumentation inom socialtjänsten, Socialstyrelsen 2015, s 155

³ Handläggning och dokumentation inom socialtjänsten, Socialstyrelsen 2015, s 158

Avseende kontrollerade beslut om insats enligt LSS råder otydlighet om ansökans innebörd för ett av två beslut om kontaktperson och ett av två beslut om ”personlig assistent”.

Granskningen visar exempel på ärenden inom såväl SoL som LSS, där behov föreligger om ökad tydlighet i formulering av beslut och redovisning av ansökans innebörd.

Vad gäller aktuella riktlinjer för biståndsbedömning och utförande av insatser utifrån socialtjänstlagen inom vård och omsorg, behövs förtydligande avseende krav på beslutets innehåll.

Beslutsmotivering

Enligt förvaltningslagen ska beslut som rör myndighetsutövning mot enskild innehålla de skäl som har bestämt utgången i ärendet, d.v.s. en beslutsmotivering (FL § 20).

Förvaltningslagen anger vissa undantag för kravet på beslutsmotivering. Undantagen rör bl.a. beslut som inte går någon part emot eller om det av någon annan anledning är uppenbart obehövligt att upplysa om skälen, samt i ärenden som är så brådskande att tid saknas att utforma en beslutsmotivering.

Socialstyrelsen anser emellertid att även i fall där förvaltningslagen medger undantag från kravet att motivera beslutet, kan det vara lämpligt att ändå göra det. Att ange skälen ger bättre förutsättningar för den enskilde att förstå varför nämnden fattat ett visst beslut⁴.

För den enskilde är beslutsmotiveringen av stor vikt. I händelse av avslag eller delvis avslag, ska den enskilde vara behjälpt av beslutsmotiveringen vid en bedömning av möjligheten att få beslutet ändrat i förvaltningsrätten.

Socialstyrelsen poängterar vikten av precisa beslutsformuleringar som redogör vad som varit avgörande i just det specifika ärendet. Generella formuleringar som överlämnar åt den enskilde att tolka vad som avses ska undvikas.

Socialstyrelsen motsätter sig exempelvis att avslagsbeslut ges motiveringen ”behovet kan tillgodoses på annat sätt”. Istället anger myndigheten att beslutet måste redogöra för vad som avses med ”på annat sätt” i just det enskilda ärendet⁵.

Resultat

I flertalet kontrollerade ärenden, rörande såväl insatser enligt LSS och SoL, innehåller beslutsdokumenten en ingående beskrivning av bakgrunden till beslutet.

⁴ Handläggning och dokumentation inom socialtjänsten, Socialstyrelsen 2015, s 155

⁵ Handläggning och dokumentation inom socialtjänsten, Socialstyrelsen 2015, s 158

Flera beslutsdokument, rörande framförallt beslut enligt LSS innehåller omfattande textmassor avseende skälen till besluten. För att öka tydligheten kunde det vara önskvärt att genomgående även kortfattat redogöra för skälen till beslutet, under en rubrik med namnet ”beslutsmotivering”.

En tydlig beslutsmotivering är som redogjorts ovan, särskilt viktig när det gäller beslut som innebär avslag eller delvis avslag.

I granskningen har ett beslut identifierats där ett delvis avslag inte motiveras. Beslutet gäller insats enligt SoL om hjälp i hemmet.

Granskningen har även identifierat ett beslut med bristfällig motivering där ansökan helt avslås. Motiveringen innehåller enbart en hänvisning till vad som utretts i ärendet samt några få ord som anger att inga nya behov föreligger hos den enskilde. Beslutet gäller en ansökan om insats enligt LSS i form av personlig assistent.

Genomförd granskning vittnar om behov av ökad tydlighet i motivering av beslut om insats enligt såväl SoL som LSS.

Målformulering

Vid beslut som gäller myndighetsutövning mot enskild är tydlighet avseende målformulering av stor vikt.

I socialtjänstlagen definieras socialtjänstens mål enligt nedan:

Samhällets socialtjänst skall på demokratins och solidaritetens grund främja människornas

- ekonomiska och sociala trygghet,*
- jämlikhet i levnadsvillkor,*
- aktiva deltagande i samhällslivet.*

(1 kap 1 § SoL)

Målen som anges i socialtjänstlagen är allmänna och övergripande. Mål för genomförande och uppföljning av individuellt behovsprövade insatser behöver vara konkreta. De ska klart och tydligt ange vad som är önskvärt att uppnå genom den insats som beviljats den enskilde. Socialstyrelsen pekar på fördelen med mål som går att kvantifiera och mäta⁶.

Aktuella riktlinjer för biståndsbedömning och utförande av insatser utifrån socialtjänstlagen inom vård och omsorg, anger att alla beslut ska ha ett tydligt mål och vara uppföljningsbara. Riktlinjerna anger även att målen ska dokumenteras.

Aktuella riktlinjer för insatser enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) ger ingen anvisning kring målformulering i beslutsunderlaget. Däremot betonas vikten av mål vid utformandet av genomförandeplan.

⁶ Handläggning och dokumentation inom socialtjänsten, 2015, s. 418-419

Resultat

Flertalet kontrollerade ärenden, rörande såväl insatser enligt LSS och SoL, innehåller rubriken ”mål med insatsen” under vilken målen beskrivs.

Målformuleringen är i en del fall tydlig och lämnar inga tveksamheter kring vilket resultat som förväntas av insatsen.

I många fall är dock målformuleringen vag. Insatsens önskade verkan anges, men otydlighet råder kring önskat och mätbart resultat.

Exempelvis anges ”självständighet” som mål inom flera insatser om daglig verksamhet enligt LSS. Det kunde vara önskvärt att i målformuleringen utgå från mätbara indikatorer som kan ge en bild av i vilken grad den enskilde uppnår självständighet i sitt liv.

Det finns ytterligare exempel på mål som är vaga och därför ger små möjligheter att tillräckligt precist kvantifiera och mäta måluppfyllelse. Bland kontrollerade beslut om insats enligt SoL anges exempelvis i ett fall ”skälig levnadsnivå” som mål för beslut om hjälp i hemmet, utan vidare angivelse av vad som rent konkret ska uppnås i den enskildes livssituation. I ett annat fall av beslut om samma insats anges ”god och trygg omsorg” som ett mål, vilket är en vag formulering som kan tolkas på olika sätt och därmed är svår att följa upp.

Ett beslut om insats enligt LSS i form av personlig assistens, har den svårämätbara målformuleringen ”goda livsvillkor och ett liv som alla andra”.

I granskningen av såväl beslut om insats enligt LSS och SoL har även fall hittats där det är nödvändigt att söka på olika ställen i beslutsdokumentet för att bilda sig en uppfattning om målet med insatsen. Detta eftersom informationen som anges under rubriken ”mål med insatsen” är mycket korthändig.

Granskningen vittnar om behov av tydligare och mer mätbara mål, vilka kan möjliggöra ändamålsenliga genomförandeplaner och ärendeuppföljningar.

Aktuella riktlinjer för insatser enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) behöver kompletteras med anvisningar kring målformulering i beslutsunderlaget.

Utredningstid

I 11 kap 1 § SoL anges nedan:

Socialnämnden ska utan dröjsmål inleda utredning av vad som genom ansökan, anmälan eller på annat sätt har kommit till nämndens kännedom och som kan föranleda någon åtgärd av nämnden.

Vad gäller utredningstid, anger socialtjänstlagen endast bestämmelser för ärenden där det finns behov att ingripa till ett barns skydd eller stöd. Enligt 11 kap 2 § SoL ska en utredning i sådant ärende genomföras skyndsamt och vara slutförd senast inom fyra månader.

Även vad gäller övriga ärenden, anger lagstiftningen dock krav på skyndsamt. Socialtjänsten ska i sin ärendehandläggning förhålla sig till förvaltningslagen. I 7 § FL framgår att varje ärende där någon enskild är part skall handläggas så enkelt, snabbt och billigt som möjligt utan att

säkerheten eftersätts. Socialstyrelsen påpekar att lagen innebär krav på såväl skyndsamhet som objektivitet, opartiskhet och allsidighet⁷.

Aktuella värdegrundsgarantier för myndighetsutövning inom Östhammars kommuns vård och omsorg anger att utredningstiden för handläggning inte ska överstiga 14 dagar, under förutsättning att det underlag som krävs finns.

I aktuella riktlinjer för insatser enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) anges att utredning ska ske skyndsamt och ej ta längre tid än tre månader efter att ansökan har inkommit.

Resultat

Utredningstiden skiljer sig avsevärt mellan de kontrollerade ärendetyperna. Detta kan falla sig naturligt eftersom ärenden varierar avseende den tidsåtgång som behövs för att ta fram tillräckligt underlag och göra bedömning.

Vad gäller beslut om insats enligt SoL kan en mycket kort utredningstid noteras avseende merparten beslut om hjälp i hemmet. De allra flesta utredningar inom denna kategori är enligt dokumentationen i ProCapita påbörjade och avslutade samma dag. Även de båda kontrollerade besluten om matdistribution har fattats efter utredning som avslutats samma dag som den inlett, vilket också gäller för flera kontrollerade beslut om särskilt boende enligt SoL. Två kontrollerade beslut inom den sistnämnda kategorin har dock föregåtts av en utredningstid på 18 respektive 14 dagar.

Den korta utredningstiden för merparten av ovan angivna ärenden tillmötesgår onekligen förvaltningslagens krav vad gäller snabbhet i handläggningen. Det torde dock innebära viss utmaning att på enbart en dag hinna ta fram det underlag som krävs för en allsidig och rättssäker bedömning.

Bland kontrollerade beslut om insats avseende korttidsplats är utredningstiden enbart en eller två dagar förutom i ett fall där utredningen pågick i nio dagar.

Bland kontrollerade beslut om insats enligt LSS finns de största variationerna avseende utredningstidens längd. Två beslut om ledsagarservice föregicks av en respektive två dagars utredning medan övriga två beslut inom kategorin fattades efter en utredningstid som uppgick till 58 respektive 16 dagar.

Det kontrollerade beslutet om avlösarservice föregicks av en dags utredning medan utredning pågick i 32 respektive 66 dagar inför beslut om daglig verksamhet.

Bsluten om kontaktperson utreddes under en respektive 5 dagar medan ärendena om personlig assistans utreddes under 41 respektive 35 dagar.

10 dagar föregick det kontrollerade beslutet om korttidsvistelse medan utredning inför beslut om avlösarservice avslutades samma dag som det påbörjades.

⁷ Handläggning och dokumentation inom socialtjänsten, 2015, s. 384

Vad som utgör godtagbar utredningstid varierar från fall till fall. Det enskilda ärendet ska varken handläggas under längre eller kortare tid än vad som krävs för en allsidig och rättssäker bedömning. I exempelvis akuta nödsituationer kan beslut om insats behöva fattas samma dag som ärendet aktualiseras. I komplicerade ärenden som kräver svåra bedömningar och omfattande underlag kan det finnas behov att utreda i flera veckor. Variationerna är som noterats stora mellan olika besluts kategorier. Flera beslut enligt LSS utmärker sig genom förhållandevis långa utredningstider. Utredningar inför beslut enligt LSS kan vara svåra och tidskrävande. Den längre tidsåtgången för denna typ av ärenden överstiger i inget av de kontrollerade fallen den gräns på tre månaders utredning som anges i aktuella riktlinjer för insatser enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS).

Uppföljning

Socialtjänsten ansvarar för uppföljning av beviljad insats. Enligt Socialstyrelsens instruktioner ska uppföljningen dokumenteras⁸. Socialstyrelsen anger vidare att uppföljningen ska ske systematiskt och bygga både på samtal med den enskilde och uppgifter från den som svarar för genomförandet av den beslutade insatsen⁹.

Enligt aktuella riktlinjer för insatser enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) ska nya insatser följas upp inom tre månader efter beslut. Uppföljning ska sedan göras årligen eller vid behov.

Aktuella riktlinjer för biståndsbedömning och utförande av insatser utifrån socialtjänstlagen anger att beslut om nya insatser ska följas upp inom två månader efter att insatserna startat. Uppföljning ska sedan göras årligen eller vid behov. Riktlinjerna anger vidare att uppföljningen syftar till att kontrollera om målet med insatsen uppnås, om de bedömda behoven tillgodoses, om beviljad insats är den mest lämpliga, hur insatsen fungerar och om den håller rätt kvalitet.

Resultat

Vad gäller beslut om insatser enligt SoL saknas dokumentation om uppföljning i 8 av 19 kontrollerade ärenden. I övriga ärenden tycks uppföljning vara gjord enligt riktlinjer. Eftersom målformuleringarna i många fall är vaga är det dock svårt att fastställa om uppföljningen gjorts efter relevanta indikatorer för måluppfyllelse.

Av de 13 kontrollerade besluten avseende insats enligt LSS saknas i två fall dokumentation om uppföljning i tid. Även vad gäller denna beslutsgrupp tycks uppföljningar i förekommande fall vara gjorda enligt riktlinjer samtidigt som vaga målformuleringarna innebär svårigheter vid kontroll av om uppföljning gjorts efter relevanta indikatorer för måluppfyllelse.

Granskningen vittnar om behov att analysera och åtgärda orsaker till att uppföljning i flera fall inte sker i tid.

⁸ SOSFS 2014:5. Dokumentation i verksamhet som bedrivs med stöd av SoL, LVU, LVM och LSS

⁹ Handläggning och dokumentation inom socialtjänsten, 2015, s. 443

I en rådgivningsrapport som sammanställdes våren 2015, redogörs för hur handläggare anger tidsbrist och krångligt verksamhetssystem som avgörande skäl till försenade uppföljningar¹⁰.

Tid är alltid en aktuell faktor då arbete organiseras. Kommunen står inför införande av nytt verksamhetssystem. Det är av stor betydelse att systemet ger förutsättningar för ett såväl säkert som effektivt arbetssätt.

Vad gäller ärendeuppföljningar är det vidare tydligt att de förutsätter väl formulerade mål för insatser.

Östhammar 2016-09-27
Tobias Wistrand
Utredare

Socialförvaltningens ledningsgrupps kommentar 2016-10-04

Inga förbättringsåtgärder genomförs i nuvarande verksamhetssystem men förbättringsförslag tas med vid införandet av nytt verksamhetssystem.

¹⁰ Rådgivningsrapport Genomlysning biståndshandläggning Östhammars kommun. Pricewaterhouse Coopers (pwc), 2015